

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Hanna Vseviiov
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 07.07.2025 nr 4.2-3/1531-2/

Meie 11.07.2025 nr 7-4/22604-2

Vastuskiri ööpäevaringse erihooldusteenuse
osutamise teemal

Lugupeetud Hanna Vseviiov

Täname Sotsiaalministeeriumi seisukohtade ja selgituste eest, mis puudutab ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamist.

Omaltpoolt selgitame juurde:

1. Ohtliku käitumise juhtumite osa ööpäevaringisel erihooldusteenusel:

SKA juhib tähelepanu asjaolule, et viimase 6 aastaga on suurenenud autismispektrihäirega inimeste arv erihooldekandeteenustel kolmandiku võtta, mistõttu on SKA teinud korduvalt ettepaneku luua autistlike inimeste jaoks (kes ei ole äärmusliku kahjustava käitumisega) eraldi teenus – keerulisema käitumisega autistide juhendamisevõtte on erinevad teiste sihtrühmade omadest. Kuni erihooldekandes on valdav teenuskohtade nappus ja spetsiifiliste teenuste puudumine, ei ole SKAl võimalik keerulise käitumisega – kõnealusel juhul autistlikke - inimesi suunata teenusele, mis vastaksid täielikult nende vajadustele.

Äärmusliku kahjustava käitumisega autistidele on ööpäevaringseid teenuskohti kogu Eesti peale kokku vaid 12, mis kõik on täidetud ning teenusele on järjekord. Puudu on ka selliseid äärmusliku kahjustava käitumisega autistidele mõeldud teenuskohti, kus teenusel saab olla vaid päevasel ajal. Uusi teenuseosutajaid raskematele sihtrühmadele, sh autistid, turule tulemas ei ole, kuna alarahastatuse tingimustes (riik maksab teenuseosutajale vaid 60% tegelikest kuludest) on keeruline mitte ainult kvaliteetset teenust osutada, vaid üldse teenust osutada.

Psüühikahäirega inimese nn riskikäitumine on sageli prognoositav, kuid tervises seisundi eripäradest tulenevalt mitte alati. Käitumine võib muutuda sageli kohanemisperioodil uues keskkonnas, füüsilisest tervisest tingitud vaevuste tõttu (mida inimene nt väljendada ei oska või ei suuda), konkreetsele inimesele ebasobivatest juhendamisevõtetest või -keskkonnast. Erihoolekande tegevusjuhendajad on läbinud vastava väljaõppe ning on pädevad juhendama ka raskestimõistetava käitumisega inimesi. Küll aga ei suuda tegevusjuhendajad alati toime tulla nende teenuse saajatega, kes on vägivaldsed teiste teenuse saajate ja eriti töötajate vastu. Sellistel juhtudel on võimalik kasutada VERGE metoodikat (turvalised sekkumistehnikad agressiooni peatamiseks), kuid

- a) antud võtete kasutamine eeldab regulaarseid treeninguid ning
- b) VERGE koolituse läbimine ei ole tegevusjuhendajatele ega erihooldekande asutustele rahaliselt jõukohane; tegevusjuhendajate baasõpe VERGE metoodikat ei sisalda.

Kõnealusel juhtumil teenuseosutaja (ja ka teised kõnealusele isikule varem teenust osutanud teenuseosutajad) pöördus korduvalt nii politsei kui kiirabi poole. Teenuseosutaja teavitas SKA-d. SKA hindas isikut korduvalt, muutis ka teenuse liiki. Kuid probleemi tuum seisnes selles, et isikul ei olnud autismi diagnoosi (kuigi käitumises ilmnis selgelt autistlikke jooni), mistõttu SKA-l ei olnud õiguslikult võimalik suunata isikut tema vajadustest lähtuval teenusele, mis on loodud autistlike inimeste jaoks. Kui eestkostjad kõnealuse isikuga (SKA korduval palvel) uuesti psühhiaatri poole pöördusid ja isikule väljastati lõpuks autismi diagnoos, alles sellest hetkest alates oli SKA-l õigus suunata isik õigele teenusele. Kuni sinnani prooviti aidata isikut olemasolevate teenustega, millest aga ei piisanud ning teised teenuse saajad ja asutuste töötajad sattusid kõnealuse isiku käitumise tõttu korduvalt ohtu, teiste teenuse saajate eestkostjad ja teenuseosutajad esitasid SKA-le pretensioone, kaks teenuseosutajat lõpetas kõnealuse isiku tõttu konkreetse erihoolekandeteenuse liigi osutamise täielikult (ülejäanud teenuse sajatele pidi SKA leidma uued teenuseosutajad).

SKA hindab isiku õigustatust erihoolekandeteenusele temale väljastatud psüühikahäire diagnoosi alusel, tuginedes Sotsiaalhoolekandeseaduse §70 lg 11.

3. Vägivaldse teenuse saaja liikumisvabaduse piiramine

Kui inimese käitumine nõuab pidevat füüsilist sekkumist, siis ei ole tavalise ööpäevaringse teenuse või ka äärmusliku abi- ja toetusvajadusega teenuse osutajal füüsilise sekkumise oskusi: ettevalmistusnõuded ja nõuded tegevusjuhendaja koolitusele on sätestatud SKM määruuses nr38. Seda, kas isik vajab statsionaarset psühhiaatrilist ravi või sundravi (tervishoiuteenused), ei hinda Sotsiaalkindlustusamet – selleks puudub Sotsiaalkindlustusametil kui erihoolekandeteenuste korraldajal pädevus ning õiguslik alus.

Kõnealusel juhtumil kaasasi teenuseosutajad korduvalt nii politsei- kui meditsiinitöötajaid.

2

SKA on teadlik, et liikumisvabaduse piiramist erihoolekandeteenustel reguleerib Sotsiaalhoolekandeseaduse §106.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Lagle Kalberg
talituse juhataja

Lagle Kalberg
53002295, lagle.kalberg@sotsiaalkindlustusamet.ee